

Här vilar de som hade stark kärlek till Sverige

GAMMALSVENSKBY Det knastrar under skorna av torrt gräs under promenaden genom den svenska kyrkogården i Gammalsvenskby i södra Ukraina. Här vilar generationer av svenskbybor, som fått träda över tröskeln till en annan värld.

På den något vildvuxna samlings- och meditationsplatsen ute på stäppen finns de många gravstenarna och korsen, över dessa hjältar i det tysta.

En del gravar har haft flitiga besök, några andra tycks inte ha haft besökare på mycket lång tid. De är överväxta.

Här vilar de, personerna som genom hela sitt liv kände sig som äkta svenskar, svenskar med hjärtat i bröstet och med kärlek till Sverige, varifrån deras förfäder en gång kom från.

Här har många tårar fällts på den torra jorden, över de många som gått in i evig sabbatsvila.

Mycken kärlek

Tänk om dessa människor, vilka för snart 230 år sedan fördrevs från Dagö i Estland till en liten plats i närheten av floden Djnepr, kunde berätta. Det skulle bli åtskilliga historier om svåra år och strapatser, vilka de flesta av dem fått genomgå.

Personer som, trots ett många gånger nästan omänskligt slit för att överleva ändå hade tid med varandra, hade tid att stanna upp och prata när de möttes.

De har bearbetat stäppen och gjort området beboeligt för efterkommande generationer.

Minnesvårdarna på kyrkogården säger inte speciellt mycket om den som vilar här. Den röjer inga innerligare känslor eller intressanta upplysningar om den dödes livsgärning. Det får sökas på annat håll.

På en del gravvårdar finns såväl ukrainsk som svensk text.

"Som med stor personlig utstrålning värnade om den kristna tron, det svenska språket och svenska traditioner", står det på en sten.

På en annan finns inristat "En varm väktare av vårt språk och av vår kultur".

En tredje sten förmedlar budskapet: "Öppnade med mycket kärlek Gammalsvenskby för alla svenskar".

Leden glesnar

Tänk om man fått möta dem alla för att få veta mera om de hårda åren och vad dessa människor innerst inne kände.

Som exempelvis år 1929 då närmare 900 bybor fick tillstånd av Sovjetmakten att lämna Gammalsvenskby, för att åka till Sverige, och då samlades på kyrkogården en söndag, vid sina dödas gravar, för att hålla gudstjänst och säga farväl till sina fäder .

Nu får istället fantasin spela, utifrån insamlade personfakta.

Tyvärre måste vi konstater att leden av Gammalsvenskbybor glesnar allt mer. De gamla dör, det är ju naturens ordning. Men de har i många fall fört sina hågkomster och minnen vidare till släkten, som nu lever och åt de som skall komma, samt till historieböckerna.

De tystnade rösterna talar till oss om livet sådant det gestaltade sig i södra Ukraina.

Kyrkogården i Gammalsvenskby är ett kulturområde. Här på denna helgade plats där träden susar stilla en solig och varm septemberdag upplever man kyrkogårdens sång, som sjunger för de döda och för de besökande. Här känner man hjärtats och känslors värden, de egentliga kulturvärdena, lika nödvändiga som de materiella.

Jan Lundquist

jan.lundquist@pitea-tidningen.se

0911-645 24

Publicerad 4 oktober 2011

